

B"H

Likkutei Sichos Source Sheet

Volume 17 | Chukas | Sicha 3

א', תענית ט', א

ַרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה פַּרְנָסִים טוֹבִים עָמְדוּ לְיִשְׂרָאֵל, אֵלוּ הֵן: מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּמִרְיָם. וְשָׁלֹש מַתָּנוֹת טוֹבוֹת נִיתְּנוּ עַל יָדָם, וְאֵלוּ הֵן: בְּאֵר, וְעָנָן, וּמָן. בְּאֵר — בִּזְכוּת מִרְיָם, עַמּוּד עָנָן — בִזְכוּת אַהֲרֹן, מָן — בִזְכוּת מֹשֶׁה. מֵתָה מִרְיָם — נִסְתַּלֵק הַבְּאֵר, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם״, וּכְתִיב בָּתְרֵיהּ: ״וְלֹא הָיָה מַיִם לָעֵדָה״, וְחָזְרָה בִזְכוּת שְׁנֵיהֶן.

Rabbi Yosei, son of Rabbi Yehuda, says: Three good sustainers rose up for the Jewish people during the exodus from Egypt, and they are: Moses, Aaron and Miriam. And three good gifts were given from Heaven through their agency, and these are they: The well of water, the pillar of cloud, and the manna. He elaborates: The well was given to the Jewish people in the merit of Miriam; the pillar of cloud was in the merit of Aaron; and the manna in the merit of Moses. When Miriam died the well disappeared, as it is stated: "And Miriam died there" (Numbers 20:1), and it says thereafter in the next verse: "And there was no water for the congregation" (Numbers 20:2). But the well returned in the merit of both Moses and Aaron.

ַמֵת אַהֲרֹן — נִסְתַּלְקוּ עַנְנֵי כָּבוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד״, מָה שְׁמוּעָה שָׁמַע? שָׁמַע שֶׁמֵת אַהֲרֹן וְנָסְתַּלְקוּ עַנְנֵי כָּבוֹד, וּכְסַבוּר נִיתִּנַה לוֹ רְשׁוּת לְהַלֵּחֵם בִּישָׂרָאֵל. וְהַיִינוּ דְּכָתִיב: ״וַיָּרָאוּ כָּל הַעֲדָה כִּי גַוַע אַהַרֹן״.

When Aaron died the clouds of glory disappeared, as it is stated: "And the Canaanite, the king of Arad heard" (Numbers 33:40). What report did he hear? He heard that Aaron had died and the clouds of glory had disappeared, and he thought that the Jewish people were no longer protected by Heaven and therefore he had been given permission to go to war against the Jewish people. And this disappearance of the clouds is the meaning of that which is written: "And all the congregation saw that [*ki*] Aaron was dead" (Numbers 20:29).

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: אַל תִּקְרֵי ״וַיִּרְאוּ״, אֶלָּא ״וַיִּירָאוּ״. כִּדְדָרֵישׁ רֵישׁ לָקִישׁ, דְּאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: ״כִּי״ מְשַׁמֵּשׁ בְּאַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת: אִי, דִּלְמָא, אֶלָא, דְּהָא.

Rabbi Abbahu said: Do not read the verse as: "And they saw [*va'yiru*]"; rather, read it as: And they were seen [*va'yera'u*], as the clouds which had concealed the Jewish people were

projectlikkuteisichos.org - 1

temporarily removed. This is as Reish Lakish taught. As Reish Lakish said: The term *ki* actually has at least four distinct meanings: If; perhaps; but; because, or that. According to this interpretation, the verse would be rendered: And all the congregation was seen, because [*ki*] Aaron was dead.

ָחָזְרוּ שְׁנֵיהֶם בִּזְכוּת משֶׁה, מֵת משֶׁה נִסְתַּלְקוּ כּוּזָן, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וָאַכְחִד אֶת שְׁלֹשֶׁת הָרֹעִים בְּיֶרַח אֶחָד״, וְכִי בְּיֶרַח אֶחָד מֵתוּ? וַהָּלֹא מִרְיָם מֵתָה בְּנִיסָן, וְאַהְרֹן בְּאָב, וּמשֶׁה בַּאֲדָר! אֶלָא, מְלַמֵּד שֶׁנִּתְבַּטְּלוּ שָׁלשׁ מַתָּנוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּתְנוּ עַל יָדָן, וְנִסְתַּלְקוּ כּוּזָן בְיָרַח אֶחָד.

The *baraita* continues: Both the well and the clouds of glory returned in the merit of Moses. However, when Moses died all of them disappeared. As it is stated: "And I cut off the three shepherds in one month" (Zechariah 11:8). But did the three shepherds really die in one month? Didn't Miriam die in the month of Nisan, and Aaron in Av and Moses in Adar? Rather, this verse teaches us that with the death of Moses the three good gifts that were given through their agency were annulled, and all three gifts disappeared in one month, which made it seem as though all three leaders had died at the same time.

2) פרשתינו כ', ב'

וְלֹא־הָיָה מַיִם לְעֵדֶה וַיִּקֶהֲלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרְן:

The congregation had no water; so they assembled against Moses and Aaron.

ש"י (3

ולא היה מים לעדה: מכאן שכל ארבעים שנה היה להם הבאר בזכות מרים:

had no water: From here [we learn that] all forty years they had the well in Miriam's merit. — [Ta'anith 9a]

4) פרשתינו כ"א, א'

ַוּיִּשְׁמֵّע הַפְּנְאֲנִי מֶלֶךְ־אֲרָד[ַ] יוֵשֵׁב הַנֶּגֶב כֵּי בָּא יִשְׂרָאֵٰל דֶּרֶךְ הָאֲתָרֵים וַיּלֶָּחֶם בִּיִשְׁרָאֵׁל וַיָּשְׁבְ | מִמֶּנּוּ שֶׁבִי:

The Canaanite king of Arad, who lived in the south, heard that Israel had come by the route of the spies, and he waged war against Israel and took from them a captive.

5) רש"י

וישמע הכנעני: שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד וכו', כדאיתא בר"ה (דף ג א). ועמלק מעולם רצועת מרדות לישראל, מזומן בכל עת לפורענות:

The Canaanite... heard: He heard that Aaron had died and that the clouds of glory had departed... as is stated in [Tractate] Rosh Hashanah (3a). Amalek was always a chastising whip for Israel, ready at any time to mete out punishment. — [Midrash Tanchuma Chukkath 18, Num. Rabbah 19:20]

6) פרשתינו כ"א, ט"ו

ָוְאֶׂשֶׁד` הַנְחָלִים אֲשֶׁר נָטָה לְשֶׁבֶת אֶר וְנִשְׁעַן לִגְבָוּל מוֹאָב:

And the spilling of the streams that turned to settle at Ar and leaned toward the border of Moab.

'7) פרשתינו כ"א, כ

וּמִבָּמוֹת הַגַּיְאֹ אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה מוֹאֶׁב רָאשׁ הַפִּסְגָה וְנִשְׁקֶפָה עַל־פְּגֵי הַיְשִׁימְן:

From the heights to the valley in the field of Moab, at the top of the peak, that overlooks the wastelands."

8) רש"י

ומבמות הגיא אשר בשדה מואב: כי שם מת משה ושם בטלה הבאר. דבר אחר כרוה נדיבי העם כל נשיא ונשיא כשהיו חונים נוטל מקלו ומושך אצל דגלו ומחנהו ומי הבאר נמשכין דרך אותו סימן ובאין לפני חניית כל שבט ושבט:

From the heights to the valley in the field of Moab: For there Moses died and the well ceased. Another interpretation: A well dug out by princes - When they encamped each tribal chieftain took his staff and drew it toward his division and his camp. The waters of the well were drawn after that mark, and came in front of the camping place of each tribe - [Midrash Tanchuma Chukkath 21, Num. Rabbah 19:25].

9) פרשתינו כ', ג'/ח'

וַיָּרֶב הָאָם עִם־מֹשֶׁה וַיְּאמְרָוּ לֵאמֹר וְלָוּ גָוַעְנוּ בִּגְוַע אַחֵינוּ לִפְנֵי יְהוֶה:

The people quarreled with Moses, and they said, "If only we had died with the death of our brothers before the Lord.

ַקַח אֶת־הַמַּטֶּה וְהַקְהֵל אֶת־הָעֵדָה` אַתָּה' וִאְהַרֵּן אָחִיךָ וִדִבַּרְתָּם אֶל־הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מֵימֵיו וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַּיִם מִן־הַסֶּׁלַע וְהִשְׁקִיתָ אֶת־הָעֵדָה וְאֶת־בְּעִירֶם:

"Take the staff and assemble the congregation, you and your brother Aaron, and speak to the rock in their presence so that it will give forth its water. You shall bring forth water for them from the rock and give the congregation and their livestock to drink."

ב

10) רש"י בהעלותך י', ל"ד

וענן ה' עליהם יומם: שבעה עננים כתובים במסעיהם. ארבע מארבע רוחות, ואחד למעלה, ואחד למטה, ואחד לפניהם מנמיך את הגבוה ומגביה את הנמוך והורג נחשים ועקרבים:

The cloud of the Lord was above them: Seven clouds are recorded in the account of their travels: four from the four sides, one above, one below, and one in front of them which would flatten the high land, raise the hollows and destroy snakes and scorpions - [from Sifrei].

11) שולחן ערוך אדמו"ר הזקן ריש סימן תרכ"ה

ּבַּסֵכּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים [גו'], לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֵּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם" – הֵם הָיוּ עַנְנֵי כְּבוֹדוֹ שֶׁהִקִיפָם בָּהֶם לְצֵל לְבַל יַכֶּה בָּהֶם שֶׁרָב וָשֶׁמֶשׁ. וְדֵגְמָא לָזֶה צִוָּנוּ לַעֲשוֹת סֵכּוֹת הָעַשוּיוֹת לְצַל, כְּדֵי שֶׁנַּזְכִיר נִפְלְאוֹתָיו וְנוֹרְאוֹתָיו.

וְלָכֵןו צָרִיךְ כָּל אָדָם לְכַוֵּן בִּישִׁיבָתוֹ בַּסֵּכָּה, שִׁיּוֹשֵׁב בָּהּ כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁצִּוָּנוּ לֵישֵׁב בַּסֵּכָּה זֵכָר לִיצִיאַת מִצְרַיִם.

It is written: "You shall dwell in sukkos for seven days, ... so that your [coming] generations shall know that I caused the Children of Israel to dwell in sukkos when I took them out of the Land of Egypt." [The term sukkos in the latter context] refers to the Clouds of [G-d's] Glory that encompassed [the Jewish people and provided] them with shade so that they would not be smitten by scorching heat and sun.

In emulation of this, [G-d] commanded us to make sukkos that are made for shade so that we will recall His wondrous and awesome deeds. When dwelling in the sukkah, everyone should therefore have the intent that he is dwelling in it in order to fulfill the mitzvah of the Holy One, blessed be He, Who commanded us to dwell in a sukkah in commemoration of the Exodus from Egypt.

12) רש"י עקב ח', ד'

שמלתך לא בלתה: ענני כבוד היו שפין בכסותם ומגהצים אותם כמין כלים מגוהצים, ואף קטניהם כמו שהיו גדלים היה גדל לבושן עמהם, כלבוש הזה של חומט שגדל עמו:

Your clothing did not wear out: The clouds of glory would rub their [the Israelites'] clothes and clean them so that they looked like freshly laundered clothes. And also their children, as they grew, their clothes grew along with them, like a snail's shell, which grows along with it- [Pesikta d'Rav Kahana p. 92a]

13) בשלח י"ג, כ"א

ַןיהוָה הֹלֵך ۠לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמְוּד עָנָן לַנְחֹתָם הַדֶּׁרֶך וַלִיְלָה בְּעַמָּוּד אֵשׁ לְהָאֵיר לָהֶם לָלֶכֶת יוֹמָם וֶלִיְלָה:

And the Lord went before them by day in a pillar of cloud to cause it to lead them on the way and at night in a pillar of fire to give them light, [they thus could] travel day and night.

14) פרשתינו כ', כ"ג

ַוּיָּאמֶר יְהוֶה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אֲהֵרָן בְּהֵר הָהֶר עַל־גְּבָוּל אֶרֶץ־אֱדָוֹם לֵאמְר:

The Lord said to Moses and Aaron at Mount Hor, on the border of the land of Edom, saying,

15) מסעי ל"ג, ל"ח

וַיַּעַל° אֲהֶרֹן הַכֹּהֵן אֶל־הִר הָהָר עַל־פִּי יְהֹוֶה וַיָּמָת שֶׁם בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים לְצָאת בְּנִי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶֶרֶץ מִצְרַיִם בַּתָׂדָשׁ הַחֵמִישִׁי בְּאֶחָד לַחְדָשׁ: Aaron the kohen ascended Mount Hor at the Lord's bidding and died there, on the first day of the fifth month in the fortieth year of the children of Israel's exodus from Egypt.

16) תענית ל"א, א'

ַרַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאָמְרִי תַּרְוַיְהוּ: יוֹם שֶׁפָּסְקוּ מִלְּרָרוֹת עֵצִים לַמַעֲרָכָה. דְּתַנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אוֹמֵר: מֵחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב וְאֵילָךְ תָּשַׁשׁ כּוֹחָהּ שֶׁל חַמָּה, וְלֹא הָיוּ כּוֹרְתִין עֵצִים לַמַּעֲרָכָה, לְפִי שֶׁאֵינָן יְבֵשִׁין.

It is Rabba and Rav Yosef who both say: The fifteenth of Av was the day on which they stopped chopping down trees for the arrangement of wood that burned on the altar, as it is taught in a *baraita* that Rabbi Eliezer the Great says: From the fifteenth of Av onward, the strength of the sun grows weaker, and from this date they would not cut additional wood for the arrangement, as they would not be properly dry, and they would therefore be unfit for use in the Temple.

17) רש"י נח, ח', כ"ב

חום: הוא סוף ימות החמה חצי אב ואלול וחצי תשרי, שהעולם חם ביותר, כמו ששנינו במסכת יומא (כט א) שלהי קייטא קשי מקייטא:

heat: That is the end of the sunny season, half of Av, Elul, and half of Tishri, when the world is hottest, as we find in Tractate Yoma (29a): The end of the summer is more severe than the summer.

'רש"י יומא כ"ט, א (18

שילהי דקייטא - אלול שהוא סוף הקיץ קשה מקייטא קשה חומו מחום הקיץ של תמוז לפי שכבר נתחמם כל האויר וגוף הבריות בחום הקיץ שעבר עליו תמיד מתחמם הוא עתה בחום קל ומזיקו:

19) עקב ח', ד'

שִׂמְלָתְךָ לְא בְּלְתָה מֵעָלֶיךָ וְרַגְלְךָ לְא בָצֵקָה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה:

Your clothing did not wear out upon you, nor did your foot swell these forty years.

20) רש"י פרשתינו כ', כ"ב

הר ההר: הר על גבי הר כתפוח קטן על גבי תפוח גדול, ואף על פי שהענן הולך לפניהם ומשוה את ההרים, שלשה נשארו בהן הר סיני לתורה והר נבו לקבורת משה והר ההר לקבורת אהרן:

Mount Hor: A mountain atop a mountain, [appearing like] a small apple atop of big apple. Although the cloud went in front of them and leveled out mountains, three of them remained: Mount Sinai for [the giving of] the Torah, Mount Nebo for the burial of Moses, and Mount Hor, for the burial of Aaron. — [Midrash Tanchuma Chukath 14, Num. Rabbah 19:16]

21) רש"י פרשתינו כ"א, ד'

דרך ים סוף: כיון שמת אהרן ובאה עליהם מלחמה זו חזרו לאחוריהם דרך ים סוף, הוא הדרך שחזרו להם כשנגזר עליהם גזירת מרגלים, שנאמר (דברים א, מ) ויסעו המדברה דרך ים סוף. וכאן חזרו לאחוריהם שבע מסעות, שנאמר (שם י, ו) ובני ישראל נסעו מבארות בני יעקן מוסרה שם מת אהרן. וכי במוסרה מת, והלא בהר ההר מת, אלא שם חזרו והתאבלו עליו והספידוהו כאילו הוא בפניהם. וצא ובדוק במסעות ותמצא שבע מסעות מן מוסרה עד הר ההר:

by way of the Red Sea: Since Aaron had died, and this war had come upon them, they turned back to the Red Sea route, which is the route they returned to after the decree [because of the sin] of the spies had been issued against them, as it says, "and journey into the desert by way of the Red Sea" (Deut. 1:40). Here they went back seven stations, as it says, "The children of Israel journeyed from the wells of Benei Yaakan to Moserah; there Aaron died" (ibid. 10:6). Did he really die in Moserah? Did he not die at Mount Hor? However, there [in Moserah] they again mourned for him and eulogized him, as if he had died in their presence. Go and study the stations, and you will find that there were seven stations between Moserah and Mount Hor. — [Midrash Tanchuma Chukkath 18, Seder Olam ch. 9]

22) רש"י בשלח י"ז, ט'

וצא הלחם: צא מן הענן והלחם בו:

and go out and fight: Go out of the cloud and fight with them. — [from Mechilta and Exod. Rabbah, end of Beshallach]

'דש"י יתרו י"ט, ד (23

על כנפי נשרים: כנשר הנושא גוזליו על כנפיו, שכל שאר העופות נותנים את בניהם בין רגליהם, לפי שמתיראין מעוף אחר שפורח על גביהם, אבל הנשר הזה אינו מתירא אלא מן האדם, שמא יזרוק בו חץ, לפי שאין עוף אחר פורח על גביו, לכך נותנן על כנפיו, אומר מוטב יכנס החץ בי, ולא בבני. אף אני עשיתי כן, (שמות יד יט) ויסע מלאך הא-להים וגו' (שם כ) ויבא בין מחנה מצרים וגו', והיו מצרים זורקים חצים ואבני בליסטראות והענן מקבלם:

on eagles' wings: Like an eagle, which carries its young on its wings, for all other birds place their young between their feet since they fear another bird flying above them. The eagle, however, fears only man, lest he shoot an arrow at it, because no other bird flies above it. Therefore, it places them [its young] on its wings. It says, "Rather the arrow pierce me and not my children." I [God] too did that: "Then the angel of God...moved, ...And he came between the camp of Egypt, etc." (Exod. 14:19, 20), and the Egyptians shot arrows and catapult stones, and the cloud absorbed them. — [from Mechilta]

24) רש"י מסעי ל"ג, מ'

וישמע הכנעני: כאן למדך שמיתת אהרן היא השמועה, שנסתלקו ענני הכבוד וכסבור שנתנה רשות להלחם בישראל, לפיכך חזר וכתבה: The Canaanite...heard: To teach you that it was the news of Aaron's death that he heard, for the clouds of glory had withdrawn, and he thought that permission had been granted to wage war against Israel. This is why it [Scripture] repeats it [here]. — [R. H. 3a]

25) בהעלותך ט', י"ז

וּלְפִׁי הֵעָלָוֹת הֶעָנָן מֵעַל הָאֹהֶל וְאַחֲרֵי כֵּׁן יִסְעָוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבִמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכָּן-שָׁם הֶעָנָן שָׁם יַחֲנָוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

and according to the cloud's departure from over the Tent, and afterwards, the children of Israel would travel, and in the place where the cloud settled, there the children of Israel would encamp.

26) בלק כ"ה, ד'

וַיּאמֶר יְהוָֹה אֶל־משָׁה קַח אֶת־כָּל־רָאשִׁי הָעָָם וְהוֹקֵע אוֹתָם לִיהוָה נָגֶד הַשָּׁמָשׁ וְיָשָׁב חֲרָוֹן אַף־יְהוָה מִיִּשְׂרָאֵל:

The Lord said to Moses, "Take all the leaders of the people and hang them before the Lord, facing the sun, and then the flaring anger of the Lord will be removed from Israel.

27) רש"י

נגד השמש: לעין כל. ומדרש אגדה השמש מודיע את החוטאים, הענן נקפל מכנגדו והחמה זורחת עליו:

facing the sun: for all to see. The Midrash Aggadah (Mid. Tanchuma Balak 19) says: The sun identified the sinners, for the cloud folded back from the area above him and the sun shone on him. —

Т

28) רש"י אמור כ"ג, מ"ג

כי בסכות הושבתי: ענני כבוד:

I had the children of Israel live in booths: [These were] the clouds of glory [with which God enveloped the Jewish people in the desert, forming a protective shelter for them against wild beasts and enemies.] [See Num. 10:34 and Rashi on that verse.]- [Sukkah 11b]

ה

29) רש"י תצא כ"ה, י"ח

אשר קרך בדרך: לשון מקרה. דבר אחר לשון קרי וטומאה, שהיה מטמאן במשכב זכור. דבר אחר לשון קור וחום, צננך והפשירך מרתיחתך, שהיו כל האומות יראים להלחם בכם ובא זה והתחיל והראה מקום לאחרים. משל לאמבטי רותחת שאין כל בריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד קפץ וירד לתוכה. אף על פי שנכוה, הקרה אותה בפני אחרים:

how he happened upon you on the way: Heb. אָרָך, an expression denoting a chance occurrence (מִקְרֶה). - [Sifrei 25:167] Alternatively, an expression denoting seminal emission (יקָרָי) and defilement, because Amalek defiled the Jews by [committing] homosexual acts [with them]. — [Tanchuma 9] Yet another explanation: an expression denoting heat and cold (יקור). projectlikkuteisichos.org - 7 He cooled you off and made you [appear] tepid, after you were boiling hot, for the nations were afraid to fight with you, [just as people are afraid to touch something boiling hot]. But this one, [i.e., Amalek] came forward and started and showed the way to others. This can be compared to a bathtub of boiling water into which no living creature could descend. Along came an irresponsible man and jumped headlong into it! Although he scalded himself, he [succeeded to] make others think that it was cooler [than it really was]. — [Tanchuma 9]

כל הנחשלים אחריך: חסרי כח מחמת חטאם, שהיה הענן פולטן:

all the stragglers at your rear: Those who lacked strength on account of their transgression. [And because these Jews had sinned,] the cloud [of glory] had expelled them [thereby leaving them vulnerable to Amalek's further attack]. - [Tanchuma 10]

I

30) בא י"ב, ל"ה

וּבְנִי־יִשְׂרָאֵל עָשָׂוּ כִּדְבַר משֶׁה וַיִּשְׁאֲלוּ מִמִּצְרַיִם כְּלֵי־כֶּסֶף וּכְלֵי זָהָב וּשְׂמָלֹת:

And the children of Israel did according to Moses' order, and they borrowed from the Egyptians silver objects, golden objects, and garments.

31) רש"י בשלח ט"ז, ל"ה

אל קצה ארץ כנען: בתחלת הגבול, קודם שעברו את הירדן, והוא ערבות מואב. נמצאו מכחישין זה את זה, אלא בערבות מואב כשמת משה בשבעה באדר פסק המן מלירד, ונסתפקו ממן שלקטו בו ביום עד שהקריבו העומר בששה עשר בניסן, שנאמר (יהושע ה יא) ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח:

to the border of the land of Canaan: At the beginning of the border, before they crossed the Jordan, which is the plains of Moab. We find [the two clauses] contradicting each other. Rather, [it means that] in the plains of Moab, when Moses died on the seventh of Adar, the manna stopped coming down. They supplied themselves with the manna that they had gathered on that day until they sacrificed the omer on the sixteenth of Nissan, as it is said: "And they ate of the grain of the land on the morrow of the Passover" (Josh. 5:11). — [from Kid. 38a]

Π

32) מכתב אדמו"ר הרי"ץ לב' ניסן תרפ"א

הנה לא זו בלבד שלא יפרדו מעל צאן מרעיתם, הנה עוד זאת מתרפסים להדום כסא מרום להתייצב לפני הוד א-ל רם ונשא להגן על עם ישורון

'סוטה י"ג, סוף עמוד ב

וְיֵשׁ אוֹמְרִים לֹא מֵת מֹשֶׁה כְּתִיב הָכָא וַיָּמֶת שָׁם וּכְתִיב הָתָם וַיְהִי שָׁם עִם ה׳ מָה לְהַלֶּן עוֹמֵד וּמְשַׁמֵּשׁ אַף כָּאן עוֹמֵד וּמְשַׁמֵשׁ And some say: Moses did not actually die, as it is written here: "And Moses, the servant of the Lord, died there" (Deuteronomy 34:5), and it is written there: "And he was there with the Lord forty days and forty nights" (Exodus 34:28). Just as there, where it says: "And he was there with the Lord," it means that he was standing and serving before God; so too, here, when it says: "And Moses, the servant of the Lord, died there," it means that he was standing and serving before God.

ט

34) זוהר חלק ב' ס"ג, ב'

ַרְאוּ כִּי יָיֶ' נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת, מַאי שַׁבָּת. יוֹמָא דְּבֵיהּ נַיְיחִין שְׁאַר יוֹמִין, וְהוּא כְּלָלָא דְּכָל אִינּוּן שִׁיתָא אַחֲרָנִין, וּמִנֵיה מִתְבָּרְכִין.

'א מציעא פ"ה, א (35

אמר ר' פרנך אמר ר' יוחנן כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם שנאמר (ישעיהו נט, כא) ואני זאת בריתי וגו' לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם

The Gemara relates other statements pertaining to Torah scholars and their descendants. Rabbi Parnakh says that Rabbi Yoḥanan says: With regard to anyone who is a Torah scholar, and whose son is a Torah scholar, and whose grandson is a Torah scholar, the Torah will never again cease from his descendants, as it is stated: "And as for Me, this is My covenant...My spirit that is upon you, and My words which I have put in your mouth, shall not depart out of your mouth, nor out of the mouth of your seed, nor out of the mouth of your seed's seed, says the Lord, from now and forever" (Isaiah 59:21).

***